

Nurullayev Umidbek Xudayberdiyevich

Jamoat Xavfsizligi Universtituti magistraturasi tinglovchisi, katta leytenant

Kalit so'zlar: *xavfsizlik choralari, tadbirlar, xalqaro tajribalar, infratuzilmani yaxshilash*

Kirish: O'zbekistonda yo'l-transport hodisalari va o'lim holatlarini kamaytirishda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash muhim ahamiyatga ega. Mamlakatda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlashning bir necha yo'li mavjud:

Huquqni muhofaza qilish tizimini kuchaytirish: Yo'l harakati qoidalariga rioya qilish va qoidabuzarlarni jazolash uchun yo'llarda politsiya ishtirokini ko'paytirish. Ehtiyotsizlik, tezlikni oshirish va boshqa xavfli xatti-harakatlarning oldini olish uchun qattiqroq jazo va jarimalar qo'llanilishi kerak.

Ogohlantirish kampaniyalari: aholini xavfsiz haydash usullari, yo'l belgilari va yo'l harakati qoidalariga rioya qilish muhimligi haqida ma'lumot berish uchun ma'rifiy kampaniyalarni yo'lga qo'yish. Ushbu xabarlarni samarali tarqatish uchun turli xil media kanallaridan, masalan, televidenie, radio va ijtimoiy media platformalaridan foydalaning.

Haydovchilarni o'qitish va o'qitish: Haydovchilarni o'qitish dasturlarini kuchaytirish va yangi haydovchilarni har tomonlama o'qitish. Himoyaviy haydash texnikasini ta'kidlang, yo'l belgilarini tushuning va yo'l harakati xavfsizligiga mas'uliyatli munosabatda bo'ling.

Yo'l infratuzilmasini yaxshilash: Yo'llar va avtomobil yo'llari sifatini yaxshilashga, jumladan, muntazam texnik xizmat ko'rsatishga, chuqurlarni ta'mirlashga va yetarlicha belgilar o'rnatishga sarmoya kiriting. Tegishli yo'l belgilarini, piyodalar o'tish joylarini va ko'rishni yaxshilash uchun etarli yoritishni, ayniqsa tungi vaqtda amalga oshiring.

Tezlikni nazorat qilish chora-tadbirlarini amalga oshirish: avtomobil tezligini kuzatish va nazorat qilish uchun muhim joylarda tezlik kameralari va radar detektorlarini o'rnatish. Turar joy va maktab hududlari kabi muayyan hududlarga mos tezlik chegaralarini belgilang. Xavfsizlik kamarlaridan va bolalarni himoyalash vositalaridan foydalanishni rag'batlantirish: jamoatchilikni xabardor qilish kampaniyalari orqali xavfsizlik kamarlari va bolalarni himoya qilish tizimlaridan foydalanishni rag'batlantirish. Majburiy xavfsizlik kamarlari va bolalarni himoya qilish to'g'risidagi qonunlar qat'iy bajarilishi kerak, ularga rioya qilmaslik uchun tegishli jazo choralari qo'llanilishi kerak.

Jamoat transportini yaxshilash: Yo'llarda shaxsiy transport vositalari sonini kamaytirish uchun avtobuslar va poezdlar kabi jamoat transporti imkoniyatlarini kengaytiring. Bu tirbandlikni engillashtirishga yordam beradi va haddan tashqari ko'p tirbandlikdan kelib chiqadigan baxtsiz hodisalar xavfini kamaytiradi.

Piyodalar xavfsizligini oshirish: piyodalar infratuzilmasini yaxshilash, jumladan, piyodalar yo'laklari, piyodalar o'tish joylari va tepalikdagi ko'priklarni qurish. Piyodalarni xavfsiz usullarga o'rgatish, masalan, belgilangan o'tish joylaridan foydalanish va yurish paytida chalg'itadigan narsalardan qochish.

Avtotransport xavfsizligining ilg'or texnologiyalarini joriy etish: Avtotransportlarda elektron barqarorlikni nazorat qilish, blokirovkaga qarshi tormoz tizimlari va xavfsizlik yostiqchalari kabi zamonaviy xavfsizlik funksiyalaridan foydalanishni rag'batlantirish. Avtomobil ishlab chiqaruvchilarni ushbu texnologiyalarni O'zbekistonda sotiladigan avtomobillarga qo'shishga rag'batlantirish.

Favqulodda vaziyatlarda harakat qilish tizimlarini takomillashtirish: Favqulodda vaziyatlarga javob berish tizimlarini kuchaytirish, shu jumladan tez yordam xizmatlarini yaxshilash va baxtsiz hodisalar haqida xabar berish uchun samarali aloqa kanallarini yaratish.

Bugun O'zbekiston Respublikasi Turizm va sport vazirligi hamda O'zbekiston Milliy avtomobil klubi (O'zbekiston Milliy avtomobil klubi) hamkorligida o'tkazilgan yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha milliy davra suhbatini strategik siyosat va hayotni saqlab qolish

tashabbuslariga bag'ishlangan 50 nafar milliy va xalqaro manfaatdor tomonlarni birlashtirdi.

O'zbekistonda bilimlarni kengaytirish va faol harakatlar orqali global bilimlarni yaxshilash davra suhbatini O'zbekiston Respublikasi Bosh vazirining o'rinbosari janob Abduhakimov olib bordi va BMTning yo'l harakati xavfsizligi bo'yicha maxsus vakili Jan Todt, iRAP, NACU, Qozog'iston ilmiy tadqiqotlari bo'yicha ekspert taqdimotlarini namoyish etdi. Yo'l harakati xavfsizligi instituti, Osiyo-Tinch okeani yo'l harakati xavfsizligi observatoriyasi, Xavfsiz va barqaror transport uchun Sharqiy alyans (EASST), Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST), Transport va ichki ishlar vazirliklari hamda Toshkent shahar hokimligi.

O'rganilgan mavzular qatorida yo'l harakati xavfsizligining hozirgi holati va O'zbekistonda 2030-yilgacha Global Barqaror Rivojlanish Maqsadlariga (SDG) erishish yo'lidagi taraqqiyot, yo'llarda o'lim va jarohatlanishlarni ikki baravar kamaytirish uchun SDG 3.6 ga erishish bo'yicha strategik siyosat zarurati, qonunchilikka rioya qilish va loyihalar uchun imkoniyatlar, avtohalokatlar kiradi. ma'lumotlar monitoringi, salohiyatni oshirish va tadqiqotlardan foydalanish, resurslar va xalqaro hamkorlarni qo'llab-quvvatlash.

O'z vaqtida tez yordam ko'rsatish jarohatlarning og'irligini sezilarli darajada kamaytiradi va hayotni saqlab qoladi. Ushbu chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali O'zbekiston yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash va yo'llarida sodir bo'ladigan baxtsiz hodisalar sonini kamaytirish borasida sezilarli yutuqlarga erishishi mumkin.

Xulosa

O'zbekistonda yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash kompleks va ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Infratuzilmadagi kamchiliklarni bartaraf etish, yo'l harakati qoidalarini kuchaytirish, mas'uliyatli haydashni rag'batlantirish, jamoat transportini yaxshilash, texnologiyaga asoslangan yechimlarni joriy etish, favqulodda vaziyatlarga javob berish tizimlarini kuchaytirish, hamkorlik va sheriklikni rivojlantirish orqali sezilarli yaxshilanishlarga erishish mumkin. Yo'l harakati xavfsizligini ta'minlash va baxtsiz hodisalarni kamaytirishda har bir manfaatdor tomonlar, jumladan, hukumat, yo'l harakati qatnashchilari va umuman jamoatchilik muhim rol o'ynashi kerak. Birgalikda sa'y-

harakatlar natijasida O'zbekiston hamma uchun xavfsizroq yo'l muhitini yaratish yo'lida muhim qadamlar qo'yishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kardamanidis, K., Martiniuk, A., Ivers, R. Q., Stevenson, M. R., & Thistlethwaite, K. (2010). Motorcycle rider training for the prevention of road traffic crashes. The Cochrane Library
2. Oxley J, Congiu M, Whelan M, D'Elio A, Charlton J. (2008). Teaching young children to cross roads safely. Ann Adv Automot Med., 52, 215-23.
3. Duperrex, O., Roberts, I., & Bunn, F. (2002). Safety education of pedestrians for injury prevention. The Cochrane Library.
4. Hammond, J., Cherrett, T., & Waterson, B. (2014) The Development of Child Pedestrian Training in the United Kingdom 2002–2011: A
5. National Survey of Local Authorities, Journal of Transportation Safety & Security, 6:2, 117-129